

Galpert Ernő

Ez a kép akkor készült, amikor sorkatona voltam a Szovjet Hadseregben, 1946-ban [akkor még: Vörös Hadsereg]. A kép Hmelnickijben készült, és a menyasszonyomnak, Tildának küldtem, Ungvárra. 1944 áprilisában engem és sok, szintén 1923-ban született fiatalembert egy magyar területen lévő munkatáborba vittek. A munkaszázaddal [lásd: munkaszolgálat] először Budapesten dolgoztunk, aztán máshova vittek minket. Mindenféle nehéz építési munkáink voltak: árkot ástunk, védelmi berendezéseket építettünk. Amikor 1945-ben a szovjet csapatok kezdték felszabadítani Magyarországot, átadtak minket a németeknek. Egy német koncentrációs táborban helyeztek el minket az osztrák--magyar határon, az osztrák oldalon. De ez is munkatábor volt, nem pedig megsemmisítő tábor. Százfős csoportokra osztottak minket, és védelmi berendezéseket építettünk. Tankcsapdákat ástunk. A mi századunkból csak hat ember élte túl, ennyien tértek vissza. A szovjet

csapatok 1945. március végén érték el Ausztriát. Akkor én tifuszos beteg voltam, lázálomban feküdtem. Arra emlékszem, hogy egyszer csak odaült a priccsemre az unokatestvérem, Áron, és azt mondta, hogy evakuálják a táborát, menni kell. Én olyan állapotban voltam, hogy nem tudtam járni, és mondtam neki, hogy nélkülem menjen el, én nem tudok fölkelni a priccsemtől. És akkor hirtelen valaki felkiáltott: 'Itt vannak az oroszok!' Ezek a szavak mintha elfűjték volna a betegséget! Mi, hatan, fölkelünk, és egymást segítve keresztülmentünk a frontvonalon. Nem is tudom most elképzelni, hogyan jutottunk el Szombathelyig, ami már föl volt szabadítva. Ott is oroszokra akadunk, foglyotáborba kerülünk. Nem volt nálunk semmilyen irat. Németeknek vagy magyar fasisztáknak néztek minket, ezekből sok volt ott. Szakadt, koszos ruhában voltunk, még abban, amit otthonról hoztunk. A foglyokat egy réten gyűjtötték össze, a fasisztákkal együtt voltunk. Esett az eső, nagyon hideg volt. Egy csoportba gyűltünk össze, és vártunk. Oroszul nem tudtunk. Körülöttünk fegyveres őrk járkáltak. Mutogattunk magunkra, és közben azt mondtuk, 'zsidi', ami csehül nem sértés, egyszerűen zsidót jelent. Ettől azonban a helyzet csak még rosszabb lett. Az őrk azt gondolta, hogy kigúnyoljuk a zsidókat. Valamit mondott, de mi semmit sem értettünk azon kívül, hogy azt mutatta, hogy 'Lőni fogok!'. Másnap reggel meteoszlopokba állítottak minket, és kivételeztek a pályaudvarra. Vonattal Ungvárra vittek. Ott megint meteoszlopokba állítottak, és vezettek valahova. Mi hatan egy sorban mentünk. A menetet fegyveres őrk kísérték, körülbelül minden húsz méterre jutott egy. Amikor Ungvár központjában egy szűk utcácskához értünk, elhatároztuk, hogy nem megyünk tovább. Egy keskeny kapunál, ami egy udvarba vezetett, úgy döntöttünk, hogy elfutunk, lesz, ami lesz. Lehet, hogy lőni fognak, de megpróbáljuk. Amikor a kapuhoz értünk, egyenként elfutottunk. Az őrk nem szaladtak utánunk, mert ha megpróbálnak utolérni, akkor a többi fogoly szétszalad. Rábukkantunk egy elhagyott házra. Találtunk némi élelmet, két napra beköltöztünk, pihentünk, kicsit magunkhoz tértünk. Nagyon szeretnénk volna hazamenni. Nem tudtuk, kit találunk otthon, és hogy mi folyik ott. Nagy nehézségek árán Áron, Vojta és én eljutottunk Munkácsig. Otthon nem találtunk senkit, és úgy döntöttünk, hogy bevonulunk a Szovjet Hadseregbe [Ekkor még: Vörös Hadsereg. -- A szerk.]. Még folyt a háború, nagyon sok volt a fasiszták rovásán, és a családtagjaink is koncentrációs táborban voltak. Arra gondoltunk, hogy talán részt tudunk venni a felszabadításukban. Elmentünk a sorozó bizottsághoz, és kértük, hogy sorozzanak be a hadseregbe önkéntesnek. A sorozók végignézték rajtunk, de nem akartak bevenni, azt mondták, hogy nekünk nem harcolnunk kell, hanem felépülnünk. A koncentrációs tábor és a tifusz után sovány voltam, mint egy piszkafa, de a többiek sem néztek ki jobban. Vojtát nem vették be, de én és Áron egyre csak sírtunk, végül nagy nehezen rávettük őket, hogy bevegjenek. Lengyelországba küldtek egy újoncszázadba. Ekkor lett vége a háborúnak. Így hát a hadseregben szolgáltam, de arra már nem volt időm, hogy részt vegyek a hadműveletekben. Mivel Kárpátalja szovjet lett, sorköteles lettem, nem is engedtek el a hadseregből. Körülbelül fél évet szolgáltam Lengyelországban, aztán Ukrajnába, Vinyica megye Hmelnickij városába küldtek. Ott szolgáltam 1947-ig, a leszerelésemig.